

Mogens N. Pedersen

En dagsordensættende disputats¹

I 1969 disputerede historikeren Vagn Dybdahl for den filosofiske doktorgrad med en tobinds afhandling om *Partier og erhverv*. Næsten 650 sider var det blevet til efter mange års arbejde. En stor og i egentligste forstand håndarbejdspræget indsamling af data var gået forud.

Hvorfor nævne denne sag her? Fordi en ung fløs, tydeligvis påvirket af tidens trang til at rive monumenter ned, tillod sig at kritisere den hellige disputatsordning. Herskende normer havde bevirket, at den ellers selskabeligt anlagte Vagn Dybdahl havde været dømt til mangeårig ensomhed. Datidens krav om hemmeligholdelse, enkeltmandsarbejde og monografiform harmonerer ikke med de fleste forskeres ønske om at kommunikere. ”Prisen for enkeltmandsarbejdet bliver let lang produktionstid, blokering af et forskningsområde for andre, anvendelse af forældede metoder, og, værst af alt, forsinkelse af anden, og måske lige så vigtig forskning, både den pågældende og andres”, blev det nok så kålhøgent sagt (Pedersen, 1969). Og for at gnide salt i såret blev det endda påpeget, at Vagn Dybdahl kunne være blevet den første i verden, der udnyttede utrykte valgmaterialer fra tiden før 1900, om han havde publiceret løbende. Nu var det en englænder, der løb med æren.

Meget er sket siden dengang. Disputatser kom en overgang i miskredit. Ph.d.-ordningens virkning gjorde også de klassiske disputatser mere sjældne.

Det er derfor værd at indlede med at fastslå, at det er flot, når der med års mellemrum sker det, der sker i dag! Og så er der endda tale om noget særligt – formmæssigt – der fortjener særlig lovprisning.

Christoffer Green-Pedersen (herefter: CG-P) har nemlig valgt en form, der er andre former overlegen. Han har kombineret løbende publikation af otte artikler, alle i top-tidsskrifter, med en monografi (Green-Pedersen, 2011), der ikke bare er en simpel sammenfatning af artiklerne, men et selvstændigt bidrag. Og som endda udkommer på dansk og i en meget læsevenlig form.

I denne korte version af oppositionsindlægget undlades en gennemgang af bogens struktur og fine disposition. Dog bør fremhæves den forbilledlige literaturgennemgang og relatering af CG-P's bidrag til ret så forskellige forskningstraditioner. Man savner ikke meget, men kan dog undre sig over, at Erik Damgaards særdeles relevante disputats og Henrik Jensens arbejde om partigrupper ikke er så meget som nævnt (Damgaard, 1977; Jensen, 2002). I et værk, der handler om partier, partisystemer, oppositioner mv. – og som har så store ambitioner – kan man også savne brug af Robert A. Dahl (1966) og Gio-

vanni Sartori (1976) – for blot at nævne nogle få relevante værker. Men dette er småting.

Bemærkninger om det teoretiske aspekt

Den tese, der udgør afhandlingens omdrejningspunkt, kan fremstilles ret enkelt: Med klassepolitikens forsvinden har konkurrencen om at beherske og udvide den politiske dagsorden fået gode/bedre vilkår. Og det er partierne, der sætter dagsordenen i et kompliceret spil, der dog kan koges ned til noget temmelig enkelt: Mens regeringen har travlt med at regere, har især oppositionen gode tider. Den har relativt held med at få emner på den politiske dagsorden, i hvert fald *hvis* disse emner ”passer ind” i den klassiske venstre-højredimension (har ”koalitionspotentialer”) og *hvis* oppositionen har såkaldt ”ejerskab” til emnet. Det er denne problematik, der driver værket – og vel også så langt CG-P når.

Da 2. opponent vil gøre mere ud af klassepolitikens mulige forsvinden, kan jeg her nøjes med at notere, at påstanden er central for forfatteren. Den bruges nærmest som et mantra, hvorved som bekendt forstås ”et helligt ord, der benyttes i et ritual, hvor den gentagne fremsigelse af ordet skal bevirke klaring af ånden, frelse og forening med det guddommelige”. Havde forfatteren konsulteret nyere litteratur om parlamentet og partiernes adfærd i dette, ville han have måttet problematisere sit mantra, for den fortsat betydelige endimensionalitet i partiernes adfærd tyder dog på, at ”den klassiske højre-venstreskala synes at leve og have det godt” (Kurrild-Klitgaard et al., 2008: 207). Fordi, velsagtens, samme skala hviler på dens gamle basis: klassepolitikken.

Det overlades til 2. opponent at forhøre nærmere. Her nøjes jeg med at notere nogle positioner:

- Påstand 1: Klassepolitikens død er ikke tilstrækkeligt dokumenteret.
- Påstand 2: Klassepolitikens død er ikke en nødvendig forudsætning for væksten i dagsordenkonkurrencen.
- Påstand 3: Højre-venstrestrukturen i parlamentet er fortsat en afspejling af en klassekonflikt – (hvilket også indrømmes adskillige steder (se pp. 46, 83, 153)). Den lever endda måske bedre i morgen og i dag end i går. Det har fx også Lars Bille (2011: 959) hævdet.
- Påstand 4: Meget af tænkningen i disputatsen forudsætter et veldefineret og fast tobloksystem – en ”rød” og en ”blå” blok. Dermed også en stabil opposition. Hvordan der måtte ske ændringer i denne struktur ligger uden for afhandlingens opmærksomhed. Hvad der foregår på den klassiske midte, når partierne skifter ham,

kunne godt have været behandlet noget mere. Det dynamiske aspekt er ikke afhandlingens stærke side.

Påstand 5: Modellen abstraherer fra valgene og fra den vælgermæssige effekt af ændrede dagsordner. Det er et savn, at samspillet mellem de politiske partier og vælgerne ikke fylder mere. Bider vælgerne på krogen? Hvordan? Og i hvilket omfang? Man savner i høj grad nogle handlende og vælgende mennesker i denne akademiske afhandling!

Denne korte diskussion må konkludere således: CG-P's indlæg er et vigtigt supplement til traditionel partisystemanalyse, fordi det integrerer dagsorden-traditionen med det "klassepolitiske"/cleavage-orienterede tradition/perspektiv. Men det kan ikke erstatte sidstnævnte.

Bemærkninger om data og operationalisering

Titlen på denne artikel er valgt med omhu. En væsentlig grund til min begejstring har at gøre med, at CG-P sammen med sin projektgruppe har indsamlet et stort og meget varieret datamateriale. Ydermere må man rose den forbilledlige datadokumentation og den kildekritiske diskussion. At forfatteren så efter megen kritik af de upålidelige partimanifestdata alligevel ender med at benytte dem, er han ikke ene om.

Det samlede datasæt vil kunne og bør bruges og udbygges over tid og med tilkomst af nye variabler. Man må også håbe, at det vil ske, for projektet udnytter kun ganske få egenskaber ved de forskellige data-enheder, og CG-P bruger selv kun en mindre del af de foreliggende data. Alt for ofte er der i dansk statskundskab sket det, at man efter store og bekostelige indsamlinger af data lige har skummet fløden og derefter ladet materialet bagude.

Emnekodeingen er nok den vigtigste indsats på det datamæssige område. Her har Baumgartner og Jones fungeret som en god standard, der har kunnet tilpasses til danske forhold. Men kodenøglen kan let blive til en prokrustesseng. Mange emner lader sig kun forstå ordentligt, hvis man er i stand til at kode deres forskellige aspekter. CG-P siger herom meget rigtigt, at der er forbundet et "uundgåeligt vilkårlighedselement" (p. 65) med afgrænsningen af emnerne. Men det har ikke holdt ham tilbage, og det er godt nok. Men man kunne have ønsket sig, at det var muligt at kode lidt mindre endimensionalt. Er fx sagskomplekset omkring "grøn vækst" entydigt? Hvordan skal man dog kode debatter mv. om den nu afdøde "betalingsring", også kaldet "trængselsringen"? Hvad var her vigtigst: miljø, trafik, afgifter, energi, regionalpolitik – eller?

Beskrivelsen af udviklingen i den politiske dagsorden viser et klart mønster, startende i 1953. Folketingsdebatterne bliver længere og længere. I nogen grad gælder det også for partiernes ”valgprogrammer”. Heri er der ikke meget nyt. Mere interessant er den observation, at man skal bruge flere og flere kodekategorier for at opfange indholdet i folketingsdebatterne og i valgprogrammerne.

Man kan vel problematisere denne udvikling en smule:

- Kan væksten være et produkt – til dels – af kodningen?
- Fører tilkomsten af nye områder for offentlig regulering måske til nogle selvforstærkende udviklinger, en slags dynamisk effekt? Hver gang en ny befolkningsgruppe eller institution indlemmes i den velfærdsstatslige udvikling, åbnes der op for en sand Pandoras æske. Sligt så man fx, da universiteterne blev til anliggender for lovgivningsmagten i slutningen af 1960’erne. Pludselig måtte Folketinget – enten partierne ville det eller ej – beskæftige sig med helt nye emneområder og problemer (cf. Pederesen, 1982: 263-264).
- Kan udviklingen tænkes at fortsætte? Kan den bremses?
- Og hvorfor ikke stille det uartige normative spørgsmål, om den burde bremses, fx gennem en adækvat tilpasning af institutionen, for nu at referere tilbage til den ikke-citerede Erik Damgaard?

Når man betragter de langtidstendenser, som fremlægges, ikke mindst i det centrale kapitel 3 i bogen, kan man ikke lade være med at mindes et gammelt rim, forfattet af den engelske økonom Sir Alec Cairncross (Economist, 1991):

A trend is a trend is a trend,
but the question is will it bend?
Will it alter its course,
through some unforeseen force
and come to a premature end?

Disputatsen ligger på bordet, men der er vel alligevel grund til at spørge, om vi monstro er på vej ind i en ny tid efter 2010-11? Måske er de traditionelle spørgsmål om ressourcefordeling i samfundet blevet vigtigere; den klassiske venstre-højredimension er dermed måske også blevet vigtigere – blandt vælgerne såvel som i og mellem partierne. Man kunne have ønsket sig, om forfatteren havde haft mulighed for et lille efterskrift om de sidste måneders politiske debat blandt politikerne. Har klasse- og fordelingspolitikken ikke stadig primat? Her ligger en række projekter og venter på forskningsgruppen eller andre, der får adgang til den store database.

Spørgsmål i Folketinget: Greshams lov?

§ 20-spørgsmålene i Folketinget spiller en ikke ubetydelig rolle, såvel i bogen som i en af tidsskriftafhandlingerne. Om de analyserede data udgør omkring 75.000 eller helt nøjagtigt 63.738 enheder er for så vidt underordnet. Der er tale om en stor mængde, som CG-P udnytter til at finde støtte for afhandlingens overordnede tese. Dagsordenbegrebet/-begreberne knytter logisk til parti- og partisystemniveauet. Partierne opfattes helt overvejende som enhedsaktører, en forståelse som forfatteren jo deler med den ikke nævnte Henrik Jensen (2002). Analysen bevæger sig derfor aldrig ned på individniveau.

Men man bør ikke se bort fra, at § 20-spørgsmålene – knap så meget ”onsdagsspørgsmålene” – er forskellige fra mange andre aktiviteter i parlamentet ved just at være knyttet til det enkelte medlem mere end til partiet som kollektiv aktør. Partigruppen har ingen selvstændig – tænkende, strategisk – rolle! Talrige undersøgelser, begyndende med Chester og Bowrings pionerarbejde fra 1962, har dokumenteret, at parlamentsmedlemmers motivation til at spørge er yderst kompleks. De kan ønske at holde en minister ansvarlig; de kan tvinge ministeren til handling; de kan skaffe sig nyttig information; de kan forsvare eller fremme lokale eller kredsinteresser; de kan synliggøre sig selv etc. Hvorledes alt dette forlignes med den centrale dagsordenoptik er ikke helt nemt at se.

Udviklingen i antallet af spørgsmål er voldsom, her i landet såvel som andre steder hvor en lignende institution findes. Hvorfor, mon? Her påstår CG-P, at forklaringen er den øgede konkurrence om dagsordenen. Han afviser, at forklaringen skal søges i den voldsomt øgede stabsbistand (som mere end en nødvendig betingelse); han mener åbenbart, at øget issue-konkurrence bedre forklarer væksten. Jeg er ikke overbevist – og kom faktisk til at tænke på en ældgammel økonomisk lovmæssighed, der går ud på, at mindre lødige mønter vil fortrænge de mere lødige fra omløbet, når mønterne har samme nominelle værdi. Man fristes til at se udviklingen på spørgemarkedet som en indikation af, at Greshams lov ikke bare gælder på et klassisk pengemarked, men såmænd også for parlamentsaktiviteter.

Det skal medgives, at CG-P til sidst i sin 2010-afhandling (Green-Pedersen, 2010: 359-360) åbner op for, at § 20-spørgsmål også kan tjene andre formål end issue-konkurrence. Det er klogt af ham, for så behøver han ikke at blive så overrasket over, at fx transportanliggender spiller så stor en rolle. Men modelens simple elegance lider jo derved.

Lad mig derfor slutte med fire påstande om denne problematik:

- Påstand 1: § 20-spørgsmål stilles af den enkelte MF helt på eget initiativ – godt hjulpet på vej af de talrige og politologisk trænedede studentervedhjælpere.
- Påstand 2: En betydelig andel af § 20-spørgsmålene er motiveret af MF's ønske om at tjene kreds og landsdel og at i det hele taget – blive synlig.
- Påstand 3: Bruges disse § 20-data analytisk på parti- og partisystemniveau, burde de nok renses for den personlige motivations effekt og for den voldsomme forekomst – de senere år især – af ”multiple” spørgsmål – talrige nærmest enslydende spørgsmål om det samme emne.
- Påstand 4: Disse datas relevans for den partipolitiske dagsordens karakter forudsætter en teoretisk overvejelse om en ”usynlig hånd”. CG-P nøjes her med at sige, at MF'erne *instinktivt* forstår, hvad man skal gøre – og undgå at gøre. Det er for lidt.

Metodiske problemer: casestudiernes problematik

Gary King et al. (1994: 13) gjorde engang opmærksom på, at ”investigators often take down the scaffolding after putting up their intellectual buildings, leaving little trace of the agony and uncertainty of construction”.

Sådan skal en god afhandling vel se ud. Det gælder også den foreliggende, hvor der ikke findes mange spor af, at der har været brugt et stillads undervejs. Så læseren må nøjes med at spekulere over, hvorledes fremgangsmåden har været.

Der er tale om en undersøgelse med et generaliserende sigte. Herom kan der ikke herske tvivl. Men der er også tale om et casestudie – eller rettere flere cases – seks i alt – indbygget i én case, den danske. Hvorledes har de været brugt – og til hvad?

Der er først tre flotte analyser af flygtninge- og indvandrerspørgsmålet, miljøpolitikken og sundhedspolitikken. Her har partierne opført sig helt efter bogen, dvs. at ”billedet langt hen ad vejen lader sig forklare af det opstillede teoriapparat” (p. 108). Så langt, så godt. De tre næste cases omhandler nogle emner, der ikke kom på den partipolitiske dagsorden i samme omfang. De er ”non-cases”, men er vel sagtens udvalgt, fordi mindst to af dem har fået en central plads på dagsordenen i andre lande, men ikke i Danmark. Men hvorvelegnede er de til at støtte det principale argument?

Tag nu først moralitetsspørgsmålene. Her er den danske situation *sui generis*. Partiernes gruppemedlemmer er principielt ”fritillede”. Partierne har bevidst valgt ikke at have nogen politisk linje. Deres vælgere er heller ikke enige. Gør

det området til en god case? CG-P konstaterer her, at emnet konstituerer en ”anden” dimension i lande som Holland og Belgien. Men er det nok støtte for det teoretiske argument?

EU-spørgsmålet opfylder heller ikke (bortset fra 1986) koalitionskriteriet; her har der indtil for ret nylig eksisteret stor uenighed internt i det dengang største parti og i flere af de andre. Og i øvrigt findes et farligt ”alternativt partisystem”, som slet ikke omtales. Igen er det et andet land – Norge – der må ”redde” situationen. Men kun til dels, for politiseringen af EU-spørgsmålet har kun været periodevis – og er vel i øvrigt ved at forsvinde, fordi de norske vælgere i stærkt stigende omfang har vendt ryggen til Europa.

Boligpolitikken, som i tidligere tider var koncentreret om den almennyttige boligsektor, hvor SD havde ejerskabet, er senere blevet til et felt, hvor der findes en latent konflikt internt i det største parti – og nok også i flere af de andre. Det skaber selvfølgelig en usikkerhed, som kan medvirke til at neddæmpe lysten til at sætte emnet på dagsordenen.

Men er de tre cases særligt gode til at bekræfte det overordnede teoretiske argument? Er det ikke den store interne uenighed i partierne, især på vælgerniveauet, der er på spil, og som derfor burde have været indbygget bedre i modellen?

Når man skal vurdere teoriens karakter, må man begynde med at konstatere, at den ikke er anvendelig til forudsigelser. Den anviser nogle (nødvendige) ”mulighedsbetingelser”, der, kombineret med de rette ”politiseringsanledninger” blandt – mulige – emner, kan muliggøre ændringer i den politiske dagsorden. De 2 x 3 cases fortolkes i lyset heraf, men om de kun og udelukkende kan tolkes inden for denne forståelsesramme er en påstand.

Hvis man alligevel accepterer ”teorien”, kunne man vel ønske sig, at dens danske gyldighedsområde også blev drøftet engang. Har den fx også gyldighed for kommunerne? Det var vel værd at drøfte.

”Teorien” udvikles på et dansk materiale. Men den danske problematik er samtidig i sig selv en case. Man kunne ønske sig at vide, hvor langt gyldighedsområdet rækker. Til Storbritannien? USA? Tyskland? Italien? Er det virkelig rigtigt, som det siges et sted (p. 16), at man kunne have skrevet den samme bog om de fleste vesteuropæiske lande?

Denne problematisering bringer os tilbage til de ubrugte ”klassikere”, især Dahl og Sartori, der studerede oppositioner og partisystemer med vidt forskelligt format og med forskellige konfliktlinjer. De var opmærksomme på relationen mellem enhedsstater og forbundsstater. Forskellige lovgivningsbegreber og -domæner var for dem også relevante. Det ville have været oplagt, om CG-P fx havde inddraget Sartoris væsentlige sondring mellem et partisystems ”format”

og dets ”mechanics”. Men lad nu spørgsmålet om det danske tilfældes egnethed som grundlag for yderligere generalisering hvile.

Skal man sammenfatte disse overvejelser, kan det gøres ved at spørge, hvordan man kan karakterisere brugen af cases. Her er det oplagt, at vi ikke kan tale om en a-teoretisk tilgang. Slet ikke. Danmark præsenteres med god grund heller ikke som en såkaldt kritisk case.

Men hvad er det, forfatteren gør? Genererer han hypoteser? Afprøver han en teori? Fortolker han et materiale i lyset af en teori? Bruger han en teori? Svaret kan gives ved at citere fra bedømmelsesudvalgets indstilling:

Formålet med afhandlingen er angiveligt at præsentere et teoriapparat og afprøve dets hensigtsmæssighed. Det er imidlertid ikke ganske klart, om og hvordan en sådan afprøvning faktisk er sket, for snart bruges teoriapparatet til at forstå en (dansk) udvikling med, og snart ses en konstateret udvikling som støtte til teoriapparatets anvendelighed/sandhed. Fremstillingen får dermed karakter af en – ikke altid lige køn – blanding af test og fortolkning.

Men det er vigtigt her at slå fast, at man uanset det her sagte har at gøre med en høj grad af teoribevisthed og -aspiration i denne afhandling. Det er værdifuldt. Og fremstillingen, såvel i bogen som i de mange tidsskriftafhandlinger giver god mening. Der rejses mange vigtige og meningsfulde spørgsmål, som kan og bør følges op.

En – foreløbig – konklusion: fem kritiske spørgsmål!

Konklusionen på denne opposition kan jeg nå frem til ved at stille nogle spørgsmål, som i mange år har været mine ledetråde i forbindelse med evaluering af parlamentsforskning (Pedersen, 1984):

1. Har afhandlingen overvejende et deskriptivt sigte, eller er målet generalisering? Det sidste er tilfældet, måske endda vel meget. CG-P kører hårdt på, når det gælder om at finde støtte til det teoretiske argument. Karl Popper og hans falsifikationstese har ikke fået mange chancer.
2. Har forfatteren brugt den eksisterende litteratur på feltet, og har han integreret resultaterne i denne? Svaret er ja, meget fint, om end man dog som nævnt savner lidt hist og her!
3. Har interessen været koncentreret om den enkelte nationale situation, eller ses forskningsproblemet i et komparativt generelt perspektiv? Her må man konstatere, at den danske situation er i fokus, men at der også findes flotte udblik, mest i form af solide tolandssammenligninger. En systematisk komparativ behandling får man dog ikke.

4. Koncentreres interessen om et enkelt punkt i tid, eller anlægges et longitudinalt, måske endda et dynamisk perspektiv? Her har afhandlingen sin store styrke i de systematiske sammenligninger af ligheder og forskelle mellem perioder. Et dynamisk perspektiv ville nok have krævet, at man gik videre og inddrog vælgerne og vælgernes adfærd. Men dem hører man ikke meget til og om. Regeringspartierne og deres skiftende strategier fremtræder også med en lidt bleg farve.
5. Er forskeren uinteresseret/ikke opmærksom på problemstillingens normative aspekt(er) – eller diskuterer han disse? Her er jeg lidt skuffet, for CG-P nøjes vel med at hævde, at partiernes ændrede rolle ikke udgør noget demokratisk problem (p. 161). Men herved forudsættes – med Schattschneider – at kernen i et moderne demokrati er konkurrence på eliteplan. Man kunne da alligevel have stillet mange spørgsmål af normativ karakter om partiernes adfærd og om Folketingets måde at organisere debatten på. Lad det nu hvile.

Denne afhandling, bogen såvel som tidsskriftartiklerne, opfylder mine ønskekrav. Måske ikke 100 procent, men dog tæt derpå! Det er et flot arbejde! Det er i international topklasse – og med potentiale til at kunne blive dagsordensættende for dansk empirisk statskundskab!

Note

1. Denne artikel er baseret på det talepapir, der lå til grund for mit indlæg d. 20. januar 2012. Under de givne omstændigheder – det var oprindeligt planlagt, at Hanne Marthe Narud skulle have været 1. opponent – kunne der ikke dengang præsteres et fuldt udarbejdet manuskript. Jeg har valgt at bevare den punktvis disposition.

Litteratur

- Bille, Lars (2011). Denmark. *European Journal of Political Research* 50: 955-959.
- Chester, D.N. og Nona Bowring (1962). *Questions in Parliament*. Oxford: Clarendon Press.
- Dahl, Robert A. (red.) (1966). *Political Oppositions in Western Democracies*. New Haven & London: Yale University Press.
- Damgaard, Erik (1977). *Folketinget under forandring*. København: Samfundsvidenskabeligt Forlag.
- Dybdahl, Vagn (1969). *Partier og erhverv. Studier i partiorganisation og byerhvervenes politiske aktivitet ca. 1880 – ca. 1913*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Economist* (1991). Reading the tea leaves (leader), 10. august, p. 14.

- Green-Pedersen, Christoffer (2010). Bringing Parties into Parliament. *Party Politics* 16: 347-369.
- Green-Pedersen, Christoffer (2011). *Partier i nye tider – Den politiske dagsorden i Danmark*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Jensen, Henrik (2002). *Partigrupperne i Folketinget*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- King, Gary, Robert O. Keohane og Sidney Verba (1994). *Designing Social Inquiry*. Princeton: Princeton University Press.
- Kurrild-Klitgaard, Peter, Robert Klemmensen og Mogens N. Pedersen (2008). Højre, venstre eller midte? Et empirisk perspektiv på partirummet i dansk politik, pp. 185-213 i Karina Kosiara-Pedersen og Peter Kurrild-Klitgaard (red.), *Partier og partisystemer i forandring. Festskrift til Lars Bille*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Pedersen, Mogens N. (1969). Partierne i støbeskeen. *Kronik. Aarhus Stiftstidende* 11. december.
- Pedersen, Mogens N. (1982). Denmark: state and university – from coexistence to collision, pp. 233-274 i Hans Daalder og Edward Shils (red.), *Universities, Politicians and Bureaucrats*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pedersen, Mogens N. (1984). Research on European Parliaments: A Review Article on Scholarly and Institutional Variety. *Legislative Studies Quarterly* IX: 505-529.
- Sartori, Giovanni (1976). *Parties and Party Systems. A Framework for Analysis. Vol.1*. Cambridge: Cambridge University Press.